

відкритий діалог щодо нагальних проблем галузі, повага до учасників ринку — це шлях до виходу галузі з перманентної кризи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лукінов І.І. Продовольча безпека та її гострота у світовому вимірі. Економіка АПК, 2001, №4, с.33
2. Лайко П.А. Продовольча безпека в Україні й у світі. Економіка АПК, 2004, №9, с.8
3. Багрій Т.В. Роль інтеграції у подоланні кризової ситуації в цукробуряковому виробництві. Економіка АПК, 2004, №7, с.50
4. Стасіневич С.А. Ринок цукру: поточна кон'юнктура і прогноз // Поточна кон'юнктура і прогноз ринків сільськогосподарської продукції та продовольства в Україні на 2005/2006 маркетинговий рік. — К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки» УААН. — 2005. — С.29-41
5. Стасіневич С.А. Ринок цукру України: проблеми забезпечення сировиною // Економіка АПК, 2006, №2, с.25-30
6. Фурса А.В. Цукробуряковий підкомплекс України: стан і перспективи розвитку, Економіка АПК, 2005, №2, с.24
7. www.minagro.gov.ua

УДК 631.155.2: 658.78

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ЛОГІСТИКИ В ОЛІЄЖИРОВОМУ ПІДКОМПЛЕКСІ АПК

Захарченко О.Г.

Світовий досвід свідчить, що перехід економіки на ринкові відносини і досягнення конкурентоспроможних позицій вимагає необхідності застосування високоефективних методів управління господарською діяльністю, зокрема, логістики. Логістика відома ще з часів Римської імперії і набула розвитку як військова дисципліна. Але зараз вона відокремилась в спеціальну економічну дисципліну.

В Україні логістика як науково-практичний напрям тільки набуває свого розвитку. Особливо актуальним є застосування логістичних підходів в аграрному напрямку.

Логістика як наука про матеріало- і товаропотоки набула широкої популярності у зв'язку з отриманням значного ефекту та перспективами застосування перш за все у загальній сфері товарообігу, в єдиному процесі товароруку — при взаємодії постачальників сировини, матеріалів та обладнання, логістичних посередників і виробничих споживачів.

Значний вклад у розвиток логістики внесли такі вчені, як Б.Анікін [1], А.Гаджинський [3], Є.Крикавський [5], А.Кальченко [4], Л.Миротин [7] та інші. Однак існує небагато вітчизняних публікацій стосовно використання логістичного підходу в АПК, особливо, в сільськогосподарських підприємствах.

У зв'язку з тим, що логістика як науковий напрямок має широкий спектр свого застосування, єдиного визначення цього поняття немає. Її розглядають: як міждисциплінарний науковий напрямок, як спосіб організації діяльності, як науку управління матеріальними потоками, як процес дослідження і прогнозування ринку, як процес управління тощо.

Так Смирчинський В.В., узагальнюючи визначення логістики, охарактеризував її як науку управління матеріальними потоками від первинного джерела до кінцевого споживача з мінімальними витратами, пов'язаними з товароруком і потоком інформації, що до нього відноситься [10, с.11].

А.Г.Кальченко пропонує економічну ефективність застосування логістики характеризувати такими натуральними показниками, як: рівень запасів, час проходження матеріалів логістичним ланцюгом, тривалість циклу обслуговування замовлення, якість та рівень сервісу, розміри партії вантажів, рівень використання виробничих потужностей, маневреність, адаптивність та стійкість роботи [4, с.59].

Метою статті є з'ясування причин, які стримують впровадження в практику логістики, а також обґрунтування перспектив її використання в Україні, зокрема, в аграрній сфері.

Причини, що стримують впровадження логістики в господарську діяльність, наступні. По-перше, це відсутність необхідної правової бази та спеціалістів.

По-друге, логістика передбачає комплексний облік витрат, за якого зростання витрат у транспортно-складському господарстві перебивається ефектом, отриманим за межами цієї галузі. Разом з тим існуюча система бухгалтерського обліку, методики внутрішньовиробничого госпрозрахунку, що використовуються на практиці, поки що не дають змоги повністю оцінювати витрати й результати діяльності підрозділів та служб підприємства.

По-третє, логістичний підхід передбачає досить кардинальні зміни в структурі підприємства, перехід гнучкішої організаційної структури, створення спеціалізованих цехів і служб транспортно-складського господарства.

По-четверте, розвиток ідей логістики гальмується недоліками професійної підготовки кадрів.

Окремі великі фірми системи АПК України на сьогодні мають логістичні служби, що в значній мірі забезпечують їм успіх на ринку. Серед них компанії "РАЙЗ", "ГАБЕН", "СВІТЯЗЬ" (сфера матеріально-технічного забезпечення), "ЕКОЛАН", "АГРО" (сфера переробки та реалізації). Прикладом логістичного підходу в управлінні є українсько-австрійсько-німецьке підприємство "Укрінтерцукор", яке реалізує проект вирощування цукрових буряків в Україні за прогресивною технологією з 1994р. Нині на підприємстві урожайність вдвічі більша, ніж середня по Україні.

Логістика як наукова дисципліна і практика менеджменту може стати надійним помічником в удосконаленні діяльності підприємств олієжирового підкомплексу. Тому в Україні доцільно створити розгалужену мережу логістичних організацій, яка в нинішніх кризових умовах допоможе підприємствам швидше встановити нові господарські зв'язки.

Необхідність та можливість використання інструментарію логістики в АПК навряд чи потребує доказів. АПК є комплексом взаємозалежних виробництв і при його формуванні використовується основоположний принцип логістики - системний підхід. Оскільки взаємозв'язки між галузями та підприємствами цього комплексу опосередковуються товарним обміном, то системоутворюючими елементами АПК стають матеріальні потоки, а також пов'язані з ними потоки фінансових ресурсів та інформації.

Однак, на думку В.І.Перебийніса "концепція АПК хибувала тим, що система торгівлі була організаційно відокремлена стосовно доведення продовольства до безпосереднього споживача" [8, с.74].

Зважаючи на зазначене, на наш погляд в межах АПК головними є переробна промисловість і торгівля, як кінцева ланка логістичного ланцюга. Виходячи з цього чотирисекторна модель олієжирового підкомплексу АПК, орієнтована на споживача може бути представлена наступним чином (рис.1):

Матеріальні потоки, а також пов'язані з ними потоки фінансових, енергетичних ресурсів та інформації, є головним об'єктом логістики олієжирового підкомплексу АПК.

Головною специфічною рисою сільського господарства та галузей, пов'язаних з ним, є сезонність здійснення технологічних виробничих циклів. Це зумовлює необхідність

адаптації при організації ек розташуванням

Рис.1. Ч

1. на вироб- сільськогосп зберігання н транспортни
2. обумовлюют наявність ст та інше;
3. при виробні сільськогос
4. транзакцій сільськогос
5. соняшника товаропото міжрегіона
6. сільського
7. сільськогос сільськогос діяльності)

вання логістики запасів, час обслуговування при використанні в практику заїні, зокрема, в

рську діяльність, пів.

якого зростання ім, отриманим за збільку, методики гиці, поки що не озділів та служб

міни в структурі спеціалізованих

ми професійної

логістичні служби, РАЙЗ", "ГАБЕН", "АГРО" (сфера ні є українсько-кт вирощування на підприємстві

стати надійним плексу. Тому в , яка в нинішніх дарські зв'язки. ки в АПК навряд ітв і при його істемний підхід. ого комплексу ами АПК стають а інформації.

м, що система доволства до

ми є переробна годячи з цього поживача може

с, енергетичних плексу АПК.

ий, пов'язаних з оє необхідність

адаптації принципів логістики до особливостей аграрного сектора економіки. На організацію економічних потоків, також впливають наступні фактори, пов'язані з розташуванням і спеціалізацією сільськогосподарських виробників:

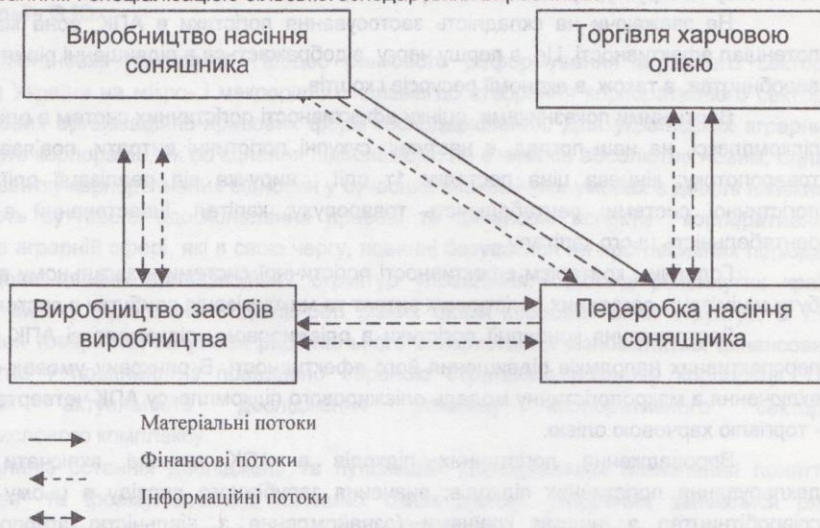

Рис.1.Чотирисекторна макрологістична модель олієжирового підкомплексу АПК

1. місцезнаходження сільськогосподарських підприємств, спеціалізованих на виробництві насіння соняшника, що зумовлюється ринками збуту сільськогосподарської продукції, наявністю переробних потужностей, місткостей для зберігання насіння соняшника і продуктів його переробки (олія, шрот), наявність і станом транспортних комунікацій та інших елементів інфраструктурного комплексу;

2. ринкові трансакції в сфері олієжирового підкомплексу значною мірою обумовлюють вже створений виробничим потенціалом сільського господарства: наявність споруджень сільськогосподарського призначення, об'єкти інфраструктури АПК та інше;

3. обсяги, структура і спрямованість потоків матеріально-технічних ресурсів при виробництві соняшника здебільшого зумовлені посівними площами, спеціалізацією сільськогосподарських виробників, і часто не враховують їх платоспроможний попит;

4. інтенсивність зовнішніх і внутрішніх для олієжирового підкомплексу АПК трансакцій відповідно пов'язана з ефективністю і результативністю сільськогосподарського виробництва;

5. розвиток міжрегіональних і міжнародних зв'язків з постачання насіння соняшника (перспективним напрямком на шляху до оптимізації та раціоналізації товаропотоків сільськогосподарської продукції є розвиток мережі регіональних і міжрегіональних оптових продовольчих ринків);

6. забезпечення паритету цін на матеріально-технічні ресурси для сільського господарства і сільськогосподарську продукцію;

7. децентрація сільськогосподарського виробництва і рекооперування сільськогосподарських виробників (при інших рівних умовах, чим менші розміри сільськогосподарського підприємства, тим нижче результативність і ефективність його діяльності).

Виходячи із цього важливими напрямками логістизації олієжирового підкомплексу АПК необхідно визнати системну інтеграцію всіх учасників і елементів комплексу та структурну оптимізацію всіх логістичних ланцюгів і систем.

Не зважаючи на складність застосування логістики в АПК, вона має високий потенціал ефективності. Це, в першу чергу, відображається в підвищенні рівня організації виробництва, а також в економії ресурсів і коштів.

Вартісними показниками оцінки ефективності логістичних систем в олієжировому підкомплексі, на наш погляд, є наступні: сукупні логістичні витрати, пов'язані з рухом товаропотоку; кінцева ціна поставки 1т олії; виручка від реалізації олії; прибуток логістичної системи; рентабельність товароруку; капітал, інвестований в логістику; рентабельність цього капіталу.

Головним критерієм ефективності логістичної системи в загальному вигляді має бути мінімізація загальних логістичних витрат та максимізація прибутку в системі.

Застосування концепції логістики в олієжировому підкомплексі АПК є одним із перспективних напрямків підвищення його ефективності. В ринкових умовах суттєвим є включення в макрологістичну модель олієжирового підкомплексу АПК четвертого сектору - торгівлю харчовою олією.

Впровадження логістичних підходів в АПК повинні включати в себе: декларування логістичних підходів; вивчення зарубіжного досвіду в цьому напрямку; співробітництво з іншими країнами (ознайомлення з діяльністю агропромислових комплексів і підприємств холдингового типу які застосовують у своїй діяльності логістичні підходи); поширення інформації про вітчизняний досвід.

Важливим є підготовка кваліфікованих спеціалістів з логістики, зокрема, для агропромислових формувань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аникин Б.А., Акбердин Р.З., Родкіна Т.А., Федоров Л.С., Заичкин Н.И. Логистика: Учеб. пособие для студ. вузов / Государственный ун-т управления; Институт мировой экономики и международных отношений РАН / Б.А. Аникин (ред.) . — М. : ИНФРА-М, 2002. — 220с.
2. Бельх С.А., Стаханов Д.В. Логистика АПК региона. — Ростов н/Д, 2000. — 160с.
3. Гаджинский А.М. Логистика: Учебник — М.: Дашков и К°, 2003 — 408с.
4. Кальченко А.Г. Основы логистики: Навч. посібник.-К.:Знання, 1999 — 134с.
5. Крикавський Є. В. Логістика підприємства: Навч. посібник для студ. екон. спец.. — Львів : Вид-во ДУ "Львівська політехніка", 1996. — 160с.
6. Ларина Р. Р., Пилюшенко В. Л., Амитан В. Н. Логистика в управлении организационно-экономическими системами. — Донецк : Издательство ВИК, 2003. — 240с.
7. Миротин Л. Б., Ташбаев Ы. Э. Логистика для предпринимателя: Основные понятия, положения и процедуры: Учеб. пособие. — М. : Инфра-М, 2002. — 251с.
8. Перебийніс В.І., Перебийніс О.В. Логістичні засади формування і функціонування агропромислового комплексу //Інфраструктурне забезпечення продовольчого ринку України: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. м.Полтава, 17-18 лютого 2005р. — Полтава: ПУСКУ, 2005. — С.74-75.
9. Сидоренко В.,Беляев А. Экономика и логистика //Международный сельскохозяйственный журнал.- 2000 - №1 — С.18 — 21.
10. Смирчинський В.В., Смирчинський А.В. Основы логистического менеджменту — Тернопіль: Економічна думка, 2000, - 240с.

УДК 338.439.003.13:636 (47

ЗАГАЛЬНІ ТЕОРИ

Ільїн В.Ю.

Постановка пробл економіки України на мікро на базі нових організаційні підприємств корпорація, як рівень розвитку корпоратив Потребують суттєвого вдс структур в аграрній сфері, і до побудови власне орга доводить високу ефективн акціонерних товариств, за інструментів у поєднанні обумовлює актуальності агропромислового комплек

Аналіз останніх ді „корпорація” та формулю провідних вітчизняних і з розвитку, зокрема в аграрні поняття корпорації та ак організації корпоративних різноманіття існуючих наук

Формулювання ціл сільського господарства : аграрному секторі економік

Виклад основного правових форм підприємс об'єднання, що створюєть інтересів підприємств, що централізованого регулюв корпорації [1]. Отже, вітч акціонерного товариства.

Щодо наукового вітчизняних та закордонни радянські словники тлумач утворили юридичну особу Прохоров О.М., Ушаков Д особа, сформована на доб певної мети через колектив що має наступні ознаки:

- дольова вл
- наймані уп
- контрактні
- делегуван

(ВечкановГ.С., Головка А.Т. С.В.).

Вісник СНАУ, випуск 3-4, 2006
Серія „Економіка та менеджмент”